

Nyheter fra Norge

LUFTFORURENSNING

Måtte flytte fra dårlig luft

Johanne og familien måtte flytte fordi det var så forurenset luft der de bodde. Hun og Noah er to av 80.000 barn i norske byer som sliter med å puste om vinteren, særlig nå som det er så kaldt.

Tekst: Ingrid Åbergstjord Foto: Marius Fiskum

De siste ukene har det vært ekstra kaldt mange steder i Norge. Den kalde luften gjør at det blir mer støv i luften enn vanlig (se spørsmål og svar på neste side). Støvet gjør at noen får problemer med å puste.

Tyngre å puste

– Jeg kjenner at det er tyngre å puste når det er mye støv i luften. Da greier jeg ikke å trekke inn like mye luft som vanlig, sier Johanne (10).

Både hun, lillebroren Oscar (7) og faren har **astma**. Derfor flyttet familien ut av Tromsø sentrum for to og et halvt år siden. Nå bor de på et sted der

det er færre biler på veiene og renere luft.

Mye forurensning

Noah (8) bor også i Tromsø, men han bor i sentrum. Han forteller at han kjenner at det er vanskelig å puste når det er mye forurensning i luften.

Noah har **støvallergi**. Også Johanne merker godt støvet i luften.

– De dagene det er mye støv i luften, blir jeg lettere forkjølet og hoster mer. Og så må jeg ta ekstra medisin når jeg går på fotballtrening, sier Johanne.

Reiser til Spania

Hver vinter reiser Johanne og familien noen uker til øya Gran

Canaria utenfor Afrika for å få en pause fra forurensningen. Der er luften veldig ren.

– For to år siden gikk jeg på skole på Gran Canaria i fire uker sammen med andre norske barn som har astma. Det er lettere å puste der, sier Johanne.

Vanlig problem

I Norge har ett av fem barn astma (20 prosent), ifølge Folkehelseinstituttet. Det er flere barn med astma i dag enn for 30 år siden.

– Barn med astma kan bli alvorlig syke når det er mye støv og eksos i luften. Noen må ta ekstra medisin, og noen få må legges inn på sykehus, sier forsker Marit Låg ved Folke-

helseinstituttet til Aftenposten Junior.

– Lurt å være inne

– Barn som har astma og bor i by, bør holde seg inne så mye som mulig mens luftforurensningen er så høy som den har vært den siste tiden, sier Marit Låg.

Er det farlig for friske barn å være ute?

– Nei, friske barn tåler den forurensningen vi har hatt nå i januar, fordi den bare varer noen få dager. Men også de kan merke at nesen og halsen er mer irritert enn vanlig.

Visste du? Det er særlig i de største byene at luftforurensning kan være et problem.

Vidar Helgesen er nokså ny klima- og miljøminister

FOTO: REGERINGEN.NO

Hva gjør Regjeringen for å bedre luften i byene?

– Vi synes det skal være mest opp til politikerne i hver by å bestemme hva de mener er best for at luften skal bli renere i deres by, sier klima- og miljøminister Vidar Helgesen til Aftenposten Junior.

Hva kan byene gjøre?

- Gjøre det enda dyrere å kjøre bil (bompenger) inn til byer på dager med dårlig luft.
- Kun tillate miljøvennlige biler noen steder i byen.
- Bestemme at biler bare får kjøre annenhver dag inn til byer.
- Hjelpe folk til å bytte ut dieslbiler med elbiler og hybridbiler.
- Hjelpe folk til å bytte ut gamle vedovner med moderne ovner.

Helgesen forteller at Regjeringen jobber med å lage en lov som gjør at byene kan lage områder med veldig lite trafikk.

– Da kan det for eksempel kun være miljøvennlige biler som får kjøre inn i disse sonene. Andre biler kan kanskje også få kjøre inn her, men må da betale for det. Det tror jeg vil gjøre at det blir renere luft der, sier klima- og miljøminister Vidar Helgesen.

På side 11 kan du lese om Yanbo (13) fra Kina som må bruke maske fordi det er så forurenset luft.

3 spørsmål og svar om luftforurensning

1. HVORFOR ER LUFTEN SÅ FORURENSET AKKURAT NÅ?

Blant annet fordi det er så kaldt. Kald luft er tyngre enn varm luft. Derfor legger luften seg nærmere bakken om vinteren og støvet blåser ikke bort, sånn som det gjør om sommeren, da luften er lettere.

2. HVOR KOMMER STØVET FRA?

Fra biler og vedovner. Biler slipper ut eksos, og mange biler bruker piggdekk om vinteren, som sliter på asfalten og lager veistøv. Det blir også mer støv om vinteren fordi flere fyrer med ved i ovnen. Det er altså mer støv i luften om vinteren BÅDE fordi det er kaldt, OG fordi det brukes piggdekk - blant annet.

3. HVORDAN ER LUFTEN HER SAMMENLIGNET MED ANDRE LAND?

Luften er ikke spesielt dårlig sammenlignet med nabolandene våre. Akkurat nå er det mange byer i Nord-Europa som sliter med dårlig luft fordi det er vinter. Men i Norge har vi veldig god oversikt over hvor dårlig luften er fra dag til dag. Da er det enklere å varsle mennesker som bør holde seg inne. Sånn er det ikke i alle land.

KILDE: FORSKER DAG TØNNESEN, JOBBER VED NORSK INSTITUTT FOR LUFTFORSKNING.

ILLUSTRASJONSFOTO: NTB SCANPIX

SVØMME-UNDERVISNING

Gutter og jenter svømmer hver for seg

På Huseby ungdomsskole i Trondheim fortalte flere jenter fra 8. og 9. klasse rektor at de ikke ville ha svømmeundervisning sammen med guttene, fordi de føler kroppspress.

– Vi vil være oss selv, og det er mye lettere når vi bare er jenter, sier jentene ifølge nyhetsbyrået NTB.

Nå har ledelsen på skolen bestemt at gutter og jenter skal ha svømming hver for seg.

Selv om guttene på skolen ikke har sagt noe stygt, føler jentene kroppspress når de går i badedrakt og kroppen er mer synlig. Inger Hilstad er rektor på skolen. Hun mener alle bildene og oppmerksomheten om hvordan kroppen skal se ut på TV og sosiale medier, er grunnen til at så mange føler kroppspress.

Er superpopulære i Norge

FOTO: VIBEKE BRATH, NORSK KENNEL KLUB

HUNDERASER

Norges mest populære

Norsk elghund grå er Norges mest populære hund, ifølge Norsk Kennel Klub (som blant annet har oversikt over alle hunderasene i Norge). Denne hunderasen er veldig sjelden i andre land. Den grå elghunden blir ofte brukt til jakt på store dyr, som elgen. Men hunden er også kjent for å være rolig og snill, og fungerer derfor fint som en familiehund.